

Felsőoktatási módszertani konferencia Szegeden

Jelentős esemény színhe-lye volt két napon át a Ma-gyar Tudományos Akadémia Szegedi Székháza. Október 29-én és 30-án itt tartották az első országos *politikai gazdaságtan oktatásmódszertani konferenciát*. A Művelődésügyi Minisztérium marxizmus-leninizmus oktatási fősztálya mellett működő politikai gazdaságtan szakbizottság módszertani al-bizottsága ezzel a rendez-vénnyel felsőoktatásunk nagy-on lényeges problémájára irányította a figyelmet. A felsőoktatás folyamatban le-vő reformja csak akkor le-het eredményes, ha az új, korszerű ismereteket megfe-lelő módszertannal vagyunk képesek összekapcsolni.

főként a tanszéki kutató-munkára alapozott — speci-álkollégiumok bevezetése óta fellendült a tanszéki tu-dományos diákköri munka, nőtt a hallgatók önálló tevé-kenysége, a megszerzett ismereteket szakmai szem-pontból is hasznosítani tud-ják, ami számos tekintetben lemérhető.

2

A tanulócsoporthoz oktatás tartalmi és módszertani kér-déseiről dr. Orosz Gyuláné, a Budapesti Műszaki Egye-tem II. sz. politikai gazdaságtan tanszékének docense tartott előadást. A tanuló-csoporthoz oktatási forma ma már egyre több tanszéken nyert polgárjogot, de intéz-ményeink zöme foglalkozik jelenleg is bevezetésével. A Budapesti Műszaki Egyetem II. sz. politikai gazdaságtan tanszéke hatodik éve alkal-mazzza ezt a formát, tehát tapasztalatai nagymértékben általánosíthatók. A tanuló-csoporthoz folyó oktatás legfőbb előnye a hagyomá-nyos előadás-szemináriumos módszerrel szemben a *hall-gató és oktató személyes kapcsolatának javulása, a rendszeres és önálló tanulás-ra ösztönzés*, tehát a hall-gató munkájának az eddigie-nél intenzívebbé tétele.

Nem véletlen, hogy a leg-színvonalasabb és legélén-kebb vita e probléma körül alakult ki. A vitában felszó-lalók hangsúlyozták, hogy a módszer hatékony alkalma-zásához nagyon fontos a tanulócsoporthoz oktatásra való áttérés személyi és tárgyi feltételeinek megteremtése. Ugyanakkor helytelen lenne az is, ha arra várnánk, hogy minden feltétel teljesen meglegyen, mert ez a kor-szerű módszer visszafogását eredményezné.

A teszt módszer bevezeté-nek és alkalmazásának le-hetősége a politikai gazdaságtan oktatásában címmel dr. Kerékgyártó György, a Budapesti Műszaki Egyetem I. sz. politikai gazdaságtan tanszékének adjunktusa tar-tott referátumot. Hangsú-lyozta, hogy a teszt nem alkalmas arra, hogy a hall-gatók komplex számonkéré-sét önmagában megoldja, de lehetőséget teremt a leg-

alapvetőbb, minimális ismeretek számonkérésére. Jól kiegészíti tehát a szó-beli vizsgát, másrészt a vizsgáztatást is megkönnyí-ti az oktatóknak ott, ahol egy-egy felév végén sok hallgatót kell vizsgáztatni. Az eddigi kidolgozott teszt-anyag további tökéletesítése fontos feladat. A cél a kérdések és az alternatív válaszok egyértelmű megfo-galmazása, ugyanakkor a se-matizálás és vulgarizálás ki-küszöbölése. A kísérlet ér-dekes momentuma volt, hogy az elkészített tesztla-pokból először azok az okta-tók „vizsgáztak”, akik a ki-dolgozásban nem vettek részt!

3

A konferencia második napjának nagy érdeklődés-sel várt előadását az audio-vizuális eszközök alkalma-zása a politikai gazdaságtan oktatásában címmel szin-tén dr. Kerékgyártó György tartotta. Az előadás keretében működés közben mutat-ta be az írásvetítő készülék-nek, a hurokfilmvetítőnek és más technikai eszközöknek alkalmazási lehetőségeit. Ezt követően annak a *diáfilm-sorozatnak* a megtekintése és megvitatása, amelyet a Felsőoktatási Módszertani Kutatóközpont készített a közelmúltban. A mintegy 250 darabból álló kollekció mind a kapitalizmus, mind a szo-cializmus teljes anyagát fel-öleli képekben, ábrákban. A kísérlet folytatásképpen a következő időszakban az ország 30 tanszéke kap egy-egy teljes sorozatot, hogy kipróbálás és a tapasztala-tok általánosítása után — amennyiben ezek pozitívak lesznek — széles körben alkal-mazhassák.

Dr. Nagy Lajos, a konfe-rencia elnöke zárszámban nagyon hasznosnak ítélte meg az aktív értekezlet munkáját, kifejezve egyúttal azt a meggyőződését, hogy az elhangzottak további erő-feszítésekre ösztönzik az ok-tatásmódszertannal foglalko-zó októkat, és az alapvető tapasztalatok birtokában a részletkérdések kimunkála-sára és kutatására kerülhet sor.

Dr. Tóth László tanársegéd

Lábadozó szövetkezet

I. Szánálástól mostanáig

Egyik közéleti emberünk mondta egy termelőszövet-kezet szánálási bizottságának száz ágon futó, itt-ott alap-osan összegubancolódozó je-lentése, meghallgatása után: nagyon nehéz volt a szövet-kezetek megalakítása, de a szánálás még nehezebb. Kü-bekháza járva ki lehet egészíteni ezt a valóban igaz mondatot: a szánálást *túlélni* még nehezebb.

Az idei kemény esztendő alaposan feladta a leckét azoknak a gazdaságoknak is, amelyeknek eddig a fejük sem fájt. Amikor a Sarló-Kalapács Termelőszövetkezet irodájába belépek, a nyakig érő füst, a koppanó kemény szavak első percben tudom-ásomra hozzák, hogy a leckének vannak fokozatai. Itt a legnehezebbet kapták. A főkönyvelő viszi a szót a szakvezetők tanácskozásán, az év hátralevő részének le-hetőségeit veszik számba, mi-ből milyen bevétel várható még, javul-e helyzetük. Ugy tűnik, ha nem romlik tovább, az itt már javulásnak számít.

Zsiros fekete föld a kük-bházi határ. Aki valaha jó földre gondolt, ilyen járha-tott eszébe. Tanya alig van egy-kettő. Kimondottan nagyüzemi táblákra való. Hogy mehetett tönkre itt egy szövetkezet egyáltalán? A falu népéről az hírlík, dolgos nép, szívós a mun-kában. A majdniembukás ókait megírták annak idején az újságok. Erdemes a mos-tani fogalmazásra is figyel-ni mégis, úgy hangzik, mint a sors szava: azért, mert *hátat forított a mezőgazda-sági nagyüzem a mezőgaz-dáságnak*. Melléküzemágak ködében kereste a gyors boldogulás csillagzatát. Arra számítottak, hogy a gyors-án ömlő melles pénzből táplálják életre a szövetke-zetet. Vagy a csatornák, vagy a csapok voltak rossz-zal, vagy az egész elkép-zelés, de tény, hogy a pénz nem ömlött, sőt a mellék-üzemágak titokzatos lég-űres tere azt is elszívta, ami a földeken termett.

Ha ez a szövetkezet láb-ra akar állni, vissza kell állítania az egyensúlyt. Megszüntették mind a tizen-valahány melles tevékeny-séget, a fővárosi feregirtástól a festékeverőig és a szénporos tégláégetésig. De

alábraállásnak azonnali követelményei is vannak. Az embereknek nem lehet azt mondani két hónap múlva, fizetés napján: pardon, el-fogyott a pénzünk, most nem fizetünk. Fizetni eddig is fizettek, csak nem szabá-lyosan. Az új főkönyvelő sorolja elem a közzgazdász szakmai szókészletével, hogy eddig nem volt bérfizetési terv. Soha nem tudhatták, mennyi a pénzük, meddig elég. Nem is jól fizettek — mondja. Szabály szerint az elmúlt két esztendő átlagke-resetének 80 százaléka fi-zethető havonként, a többi az év termésétől függ. Itt a száz százalékat fizették. Bi-zonytalan szövetkezetben biztos fizetés. De meddig?

Közgyűlés mondta ki a ta-vaszi hónapokban, hogy itt is másképpen legyen ezután, a vezetőség pedig — óriási dolog volt ebben a szövetke-zetben ezt az ígéretet meg-tenni — kijelentette felelő-sége teljes tudatában, hogy ezt a pénzt minden hónap-ban kifizeti, ha török, ha szakad. De csak egyszer fizet egy hónapban!

Zsiros föld a határ, de nem itt van a kánaán. Ta-vasszal innen hoztuk a leg-több hírt a belvizekről. Má-sutt még nyelte bőven a

föld a vizet, itt már százhol-das táblákön kibuggyant belőle. Ami alatta volt, meg-fulladt minden. Az idei víz annyiban volt rendkívüli, hogy nagyobb volt és tovább tartott, mint máskor, de minden tavasz így kezdődik erőrefelé. A mostani vezetőség úgy döntött Kükékházán, le kell mondani arról, hogy el-sősorban árunóvényeket ter-meljenek, hiszen ha hónap-okat késik a vetés, nem lesz belőle semmi. Takarmánynö-vény viszont termelhető még a száraz nyarakon is bőven. Hozza tehát a pénzt, az állat-tartás! Azon az értekezleten, ahová én becsöppentem a füstbe, a legtöbb kérdést az állattenyésztő kapta. Fontos intelemként persze a többi is egy vaskos igazságot: — Merre vezet a kilábalás útja? Csak jó minőségű munkát végezzünk, de azt végezzük el idejében. Min-taszertű legyen az összes ősi munka, a talaj megmunká-lástól a vetésig, mert jövőre ettől várhatunk gyarapodást. Oldjuk meg a belvizek elve-zetését, már most készítsük el az árkokokat.

Kint a határon — úgy tűnik —, így történik min-den.

Horváth Dezső Holnap: Miért maradtak?

A Pártélet novemberi száma

A Pártélet novemberi szá-mában szerkesztőségi cikk közölte a párt X. kong-resszusát. A kongresszusi ro-vatban a Központi Bizottság több osztályvezetője nyilat-kozik arról: hogyan kell ér-telmezni a szocializmus tel-jes felépítésének magasabb szinten való folytatását. Mi-lyen konkrét feladatok meg-oldása áll előttünk gazda-sági téren, a pártépités terü-letén, tömegpolitikai párt-propaganda munkában, kul-turális téren, a szocialista ál-lamiság és a szocialista de-mokratizmus fejlesztésében. Engels születésének 150. évfordulója alkalmából ta-

nulmány méltatja a nagy forradalmár munkásságát.

A pártmunka időszerű kér-déseit rovatban figyelemre méltó Pullai Árpád elvtársnak az országos propaganda-tanácskozáson elhangzott be-szédéből közölt részletek a negyedik ötéves terv agitá-ciósz feladatairól.

A gazdasági feladatokkal kapcsolatos politikai munkát segíti Csáki Gyula cikke, amely a gazdasági hatékony-ság problémáival foglalkozik.

A szakszervezeti választá-sokhoz nyújt segítséget Daj-ka Ferenc elvtárs írása.

A novemberi számban közlik A leninizmus és ko-runok tudományos-technikai forradalma című cikk befe-jező részét.

Hasznosan orientálja az olvasót a tények és tanu-lások rovatban olvasható Helyünk a világban című cikk, amelyben összehason-lító adatokat találunk Ma-gyarország és más országok gazdasági, kulturális fejlett-ségi színvonaláról.

Fényjelenségek a Marson

Maedi japán kutató 1937-ben — elsőként — fényes felvilágást észlelt a Mars felületén. A jelenség öt per-cig tartott. Azóta a csillagá-szok többször is észlelték ha-sználó fényeket. Közülük egyesek a Mars légtakaróján megcsillanó napfénynek, má-sok viszont katasztrófális mé-retű vulkánkitöréseknek tart-ják. A későbbiekben mind a két feltételezést elvetették.

Davidov szovjet csillagász új feltételezést tett közzé, amely elfogadható magyará-zatnak látszik az észleltekre. Véleménye szerint egy opti-ka jelenségnek vagyunk a tanúi, amely a marsi felhők jégkristályainak fénytoré-sében nyilvánul meg. Hasonló jelenséget a földi atmoszfé-rában is megfigyeltek.

(Folytatjuk)

Szabó László — **TITKOS** Solyom József: **HADVISELÉS**

„Átkozott FBI”

J. Edgar Hoover terveit egyáltalán nem vá-ghattak egybe Roosevelt elképzeléseivel. A szenátus segítségével elnöki direktívát harcolt ki. E szerint nem csupán az Egyesült Államokban, de az egész nyugati földgömbön mindennemű kém-elhárító tevékenység az FBI-ra tartozik. A Roosevelt kezdeményezésére létrejött OSS tevé-kenysége a nyugati félteke túlsó oldalán levő semleges országokra, ellenséges és az ellenségtől megszállt területekre korlátozódott. Nyilvánvaló, hogy ilyen földrajzi korlátozásokat egyetlen olyan hírszerző szervezet sem tarthat be, amely bizonyítható sikereket akar elérni.

Az FBI-nak például kötelessége volt Amerika megvédelmezése minden lehetséges szabotázsak-ciótól. Roosevelt elnök egészen természetesen tartotta, hogy e cél érdekében J. Edgar Hoover emberei követték a nyomozás szálait bárhová, tekintet nélkül arra, hogy azok akár a földgolyó túlsó felére, egészen a náci birodalomba ve-zetnek. Az FBI az ilyen lehetőségeket valóban természetesnek is tartotta, de feltétlenül örködött afelett, nehogy hasonló módszerekkel éljenek az akkoriban még kifejezetten a nációk ellen küzdő OSS ügynökei is.

Ekkoriban történt, hogy a haditengerészeti ve-zérkar jelentette az elnöknek: a legbizalmasabb felvonulási tervek sorozatosan eljutnak a nációk-

hoz. A haditengerészet parancsnokai tudták, hogy az FBI nem vállalja az ügy felderítését. Legjobb esetben is csak látszólag vállalkozná-nak a feladatra, de könnyen lehet, hogy az ér-tésülést jeleznék a Gestapo ügynöki hálózatának, amelyhez szoros szálak fűzik őket.

William Donovan, az OSS vezetőjét az elnök magához hívatta a Fehér Háza: — Derítsenek fényt erre az ügyre, és minden eszközzel akadályozzák meg, hogy hadászati terveink a nációk kezére kerüljenek! — adta ki a parancsot.

Az OSS hálója négy semleges állam washingtoni követsége körül zárult össze, Törökország, Vichy-Franciaország, Svájc és Svédország követségeihez vezettek a nyomozás szálai. Dono-van, az OSS Qu-2-es csoportját bízta meg az akcióval.

— Személyesen az elnök és a legfőbb katonai hatóságok kérése, hogy e négy semleges nagy-követség jelzésrendszerét és titkosírási kulcsát, tehát a sifrendszerüket megszerezzük. Komoly okunk van azt hinni, hogy ezek a követségek számunkra létfontosságú információkat szolgál-tatnak a nációknak. Meg kell teremteni a lehetőséget, hogy ellenőrizhessük távirataikat. A Qu-2-es csoport tökéletesen szabad kezét kap. Bár-milyen pénzösszeg, amely a munkához szüksé-ges, a rendelkezésünkre áll. Amennyiben a csoport tagjait tetlen érnék, és az FBI letartóztatná őket, úgy személyes segítségemre számíthatnak. Ilyen körülmények között azonban a Qu-2-es csoport emberei természetesen nem tagjai az OSS-nek. Tehát jól értsé meg: semmi közünk sincs egymáshoz, elfogatásuk esetén nem hivat-kozhatsz rám vagy szervezetünkre. Magatartá-suk fejében ígérem, hogy az elnökön keresztül sietek segítségükre, ha bajba jutnak — jelentette ki Donovan.

Vichy-Franciaország könnyű szákmánya volt az OSS-nek. Igaz, hogy M. Henry Haye nagy-követ a tengelyhatalmak és az öreg áruól Pétain marsall meggyőződéses híve volt, de gyakorla-tilag a nagykövetség teljes személyzete: diploma-ták, portások és titkárok, kivétel nélkül, mind

dolgoztak már az angol vagy amerikai titkos-szolgálati ügynökségeknek. A legutóbban minden anyagi ellenszolgáltatás nélkül vállalkoztak fel-adatukra. Közöttük csak egyetlen kivétel volt: Madame du Closs. Ez az asszony nemcsak pénzt követelt az OSS ügynökeitől, hanem természet-ben szolgáltatást is: szerelmet — és nem csupán saját maga, hanem lánya számára is. Ami a pénz illeti, viszonylag szerényen alkudozott. Ugyanezt azonban nem lehetett elmondani, amikor az amorózus fizetésre került sor. A szó leg-szorosabb értelmében leányával együtt lefoglat-ták a Qu-2-es csoport két fiatal munkatársát. Később jutott csak tudomásukra, hogy e mun-kában a Secret Service egyik ügynöke is önfel-áldozóan segített nekik.

Vichy-Franciaország nagykövetsége már csak azért is fontossá vált az OSS számára, mert ek-oriban, 1942-ben, Amerika tárgyalást folytatott arról, hogy jelentős gazdasági segítséget küld a Francia Észak-Afrikába. Az USA feltétele az volt, hogy a franciáknak garántálni kell: egyet-len gramm nyersanyagot sem engednek át a né-meteknek.

A náciberény Vichy-kormány azonban becsap-ta az amerikaiakat. Erről a Qu-2-es csoporttal tökéletesen elégedett Madame du Closs értesítet-te az OSS-t. Az asszony rendkívül egyszerű módszerrel működött: a követség bizalmas irat-ai-ról másolatokat készített, s ezeket elrejtette terjedelmes keblei közé.

A Qu-2-es csoport ezen a követségen külön-ösen sikeresen dolgozott. A francia követségnek volt egy néger portása. Az OSS emberei megál-lapodtak vele, hogy fiát az egyik amerikai tisztí iskolába küldik. Az okos öreg fekete lehetővé tette az OSS emberei számára, hogy éjszakán-ként bejussanak a nagykövetségre, feleltessék a páncélszekrényeket, lefényképezzék a katonai, haditengerészeti és diplomáciai rejtjelző kulcs-okat.